

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 10CoSr/1/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1117228277
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 07. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ayše Pružinec Eren
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2022:1117228277.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ayše Pružinec Eren a členov senátu JUDr. Michaely Frimmelovej a JUDr. Zuzany Kučerovej v právnej veci žalobcu: W. E., F.. XX. XX. XXXX, T. K.. Q. R. Č.. XXX/X, H., zastúpený advokátom: JUDr. Peter Fratrič, Timravina ul. č. 9, Bratislava 1, proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s. r. o., IČO: 35 807 598, Pribinova ul. č. 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 09. septembra 2021, č. k. 11Csr/1/2017 - 158 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 11. októbra 2021, č. k. 11Csr/1/2017 - 177, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením **potvrdzuje.**

Žalobcovi proti žalovanému **priznáva nárok** na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1.

Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zrušil Rozhodcovský rozsudok vydaný Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri Asociácii pre arbitráž, so sídlom Vansovej 2, 811 09 Bratislava, zriadeným záujmovým združením právnických osôb Asociácia pre arbitráž so sídlom Rusovská cesta 15, 851 01 Bratislava, IČO: 45 744 971 zo dňa 07. 08. 2017 pod spisovou značkou SRSAsPA 15810/16. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ust. § 52 ods. 1, 2, § 52a ods. 1, § 53 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 4 písm. r), § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, § 45 ods. 1, § 46 ods. 1, § 73 ods. 1, 3 zák. č. 335/2014 Z. z., § 4 ods. 1, 2, § 40 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účinného ku dňu uzavretia rozhodcovskej zmluvy, § 1 ods. 2, § 2 písm. a), b), d), § 9 ods. 1, 2, § 11 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z. a vecne tým, že po zistení, že žalobca podal žalobcu včas a posúdení platnosti uzavretej Rozhodcovskej zmluvy zo dňa 25. 08. 2014 (§ 73 ods. 3 zákona č. 335/2014 Z. z.), dospel k záveru, že zmluva je neprijateľnou podmienkou, a preto je neplatná (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka), z dôvodu ktorého nemal rozhodcovský súd právomoc vec prejednať a rozhodnúť, tzn. vydať rozhodcovský rozsudok. Poukázal na to, že dňa 25. 08. 2014 bola medzi žalobcom ako dlžníkom a žalovaným uzavretá Rozhodcovská zmluva podľa § 3 a nasl. zákona č. 214/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, predpripravená žalovaným (obchodnou spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s. r. o.), do ktorej predpripravených kolóniek sa dopísali len osobné údaje týkajúce sa žalobcu ako dlžníka (meno, priezvisko, trvalé bydlisko a rodné číslo žalobcu), číslo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a dátum jej uzatvorenia, dátum podpísania rozhodcovskej zmluvy, meno a priezvisko mandatára, podpis mandatára a podpis dlžníka, keď Rozhodcovskú zmluvu zo dňa 25. 08. 2014 strany uzavreli a podpísali na samostatnom dokumente, v ktorom v Článku II bodu 1. je uvedené, že predmetom tejto rozhodcovskej zmluvy sú všetky spory, ktoré vzniknú zo zmluvy o úvere č. 306001950 uzatvorenej dňa 25. 08. 2014,

vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, ako aj spory, ktoré vzniknú zo zmlúv súvisiacich s uvedenou úverovou zmluvou alebo zo zmluvných vzťahov zabezpečujúcich uvedenú úverovú zmluvu, ako sú napríklad ručiteľské vyhlásenie, dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov, dohoda o zmluvnej pokute, záložná zmluva na hnutelné a nehnuteľné veci, dohoda o vyplatení zmeniek, zmenka, dohoda o uznaní dlhu, zmluva o zabezpečovacom postúpení pohľadávky a spory, ktoré vzniknú z uplatnenia práv z týchto vzťahov, budú riešené: a) Stálym rozhodcovským súdom, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na Stálom rozhodcovskom súde, b) pred príslušným súdom Slovenskej republiky, ak žalujúca strana podá žalobu na súde podľa príslušného právneho predpisu (zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok). V súvislosti s Článkom II bod 1. Rozhodcovskej zmluvy súd prvej inštancie uviedol, že táto Rozhodcovská zmluva obsahuje alternatívu a poukázal na ustálenú judikatúru súdov (rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 17CoE/175/2012). Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí uviedol, že neprijateľnosť zmluvnej podmienky spočíva v skutočnosti, že rozhodcovská doložka, resp. zmluva, nebola dojednaná po vzniku sporu, ale už pri vzniku záväzkového vzťahu v rovnaký deň (25. 08. 2014) ako Zmluva o spotrebiteľskom úvere č. 306001950 zo dňa 25. 08. 2014, a to napriek tomu, že Rozhodcovská zmluva zo dňa 25. 08. 2014 umožňuje spotrebiteľovi domáhať sa ochrany na štátnom orgáne, ale zároveň je povinný podrobiť sa rozhodcovskému konaniu, ak konanie vyvolá veriteľ, a preto je možnosť iniciovania sporu spotrebiteľom len hypotetická. Uviedol, že nakoľko rozhodcovský súd rozhodol na základe Rozhodcovskej zmluvy uzatvorenej medzi stranami sporu, zaoberal sa posúdením, či mal rozhodcovský súd právomoc na základe Rozhodcovskej zmluvy zo dňa 25. 08. 2014 vo veci rozhodnúť. Skonštatoval, že Rozhodcovská zmluva bola zmluvnými stranami podpísaná v rovnaký deň (25. 08. 2014) ako Zmluva o spotrebiteľskom úvere č. 306001950 zo dňa 25. 08. 2014 a hoci sú obe zmluvy na samostatných listinách (formulárových tlačivách), je zrejmé, že Rozhodcovská zmluva zo dňa 25. 08. 2014 bola uzatváraná súčasne so Zmluvou o spotrebiteľskom úvere č. 306001950 zo dňa 25. 08. 2014, a obe predstavujú formulárové zmluvy, a preto je zrejmé, že dlžník ako spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvniť obsah predloženej rozhodcovskej zmluvy a nevyjednal si osobitne podmienky rozhodcovskej zmluvy, nemal možnosť ovplyvniť jej znenie a ustanovení v nej obsiahnutých. Z uvedených dôvodov považoval súd prvej inštancie Rozhodcovskú zmluvu zo dňa 25. 08. 2014 za neprijateľnú, pretože nebola spotrebiteľom osobitne vyjednaná s poukazom na to, že obe zmluvy obsahujú množstvo právnickej terminológie a je nemožné, aby dlžník ako priemerný spotrebiteľ pochopil ich text v krátkej dobe, bez možnosti sa s nimi vopred riadne oboznámiť. Poukázal na to, že význam rozhodcovskej zmluvy v porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je osobitý vzhľadom na to, že v prípade sporu o právach a právom chránených záujmoch rozhoduje rozhodcovský (arbitrážny) súd s tým, že rozhodcovská doložka, resp. zmluva, nie je individuálne dohodnutá, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ nebol schopný ju ovplyvniť najmä v súvislosti s tým, že sa jednalo o predpripravenú formulárovú zmluvu. Uviedol, že rozhodcovská zmluva musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán s tým, že za individuálne dojednanú rozhodcovskú zmluvu možno považovať zmluvu len vtedy, ak zmluvné strany, teda aj spotrebiteľ, bude mať možnosť sám vyplniť v zmluve kolónku, či v prípade sporu bude rozhodovať všeobecný alebo rozhodcovský súd a bude mať možnosť ovplyvniť výber rozhodcovského súdu, pričom za individuálne dojednanú zmluvu nemožno považovať zmluvu, ktorá je vopred naformulovaná bez možnosti zmeny jej obsahu. Poukázal na skutočnosť, že k alternatíve prejednávania sporu zo Zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 306001950 zo dňa 25. 08. 2014 pred všeobecným súdom alebo v rozhodcovskom konaní, dojednanej v Rozhodcovskej zmluve zo dňa 25. 08. 2014, že voľba je ponechaná na strane podávajúcej žalobný návrh, ktorým je v uvedených prípadoch takmer vždy veriteľ ako oprávnený, núti rozhodcovská zmluva spotrebiteľa v prípade sporu podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu, pokiaľ už bolo začaté v konkrétnom spore, čím mu odoberá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom, a preto aj takto určená rozhodcovská doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v rozpore s § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že danou možnosťou obrátiť sa na všeobecný súd je spotrebiteľ znevýhodnený tým, že právo výberu má vždy len žalujúca strana, ktorou je (aj v tomto prípade) veriteľ ako oprávnený, avšak z pohľadu spotrebiteľa je v podstate jedno, či mu rozhodcovské konanie vnúti rozhodcovská zmluva alebo veriteľ svojim konaním, čo je takmer pravidlo, že rozhodcovské konania vyvolávajú veritelia (dodávatelia), keď práve proti možnosti dodávateľa diktovať svoju vôľu v zmluvnom vzťahu bol vytvorený celý mechanizmus spotrebiteľskej právnej ochrany pred formulárovými zmluvami, a preto s poukazom na Článok II bod 1. Rozhodcovskej zmluvy zo dňa 25. 08. 2014 tento posúdil ako ustanovenie spôsobujúce nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa tak, ako to uvádza § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia ďalej uviedol, že nakoľko primárnym pre rozhodnutie bolo zistenie neexistencie právomoci rozhodcovského súdu vec prejednať a rozhodnúť,

bolo bez právneho významu posudzovať prostriedky procesného útoku žalobcu (dôvody zrušenia rozhodcovského rozsudku podľa § 45 ods. 1 písm. g/, i/, j/ a l/ zákona č. 355/2014 Z. z.) a prostriedky procesnej obrany žalovaného v tomto spore. Výrok, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania (výrok II. rozsudku) odôvodnil právne ust. § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C. s. p. a vecne tým, že v konaní úspešný žalobca má voči neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku. Výrok, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť súdny poplatok zo žaloby v sume 99, 50 eur na účet Okresného súdu Bratislava I do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok III. rozsudku) odôvodnil právne § 2 ods. 2 veta prvá, § 4 ods. 2 písm. u) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov a vecne tým, že nakoľko sa na žalobcu v tomto spore vzťahuje osobné oslobodenie od súdnych poplatkov a jeho žalobe v celom rozsahu vyhovel, prešla povinnosť zaplatiť súdny poplatok zo žaloby podľa výsledku konania na neúspešného žalovaného v sume 331,50 eur (podľa Položky 3 písm. c/ Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu zákona č. 71/1992 Zb.).

2.

Súd prvej inštancie opravným uznesením zo dňa 11. októbra 2021 opravil zrejmu nesprávnosť III. výroku enunciatu napadnutého rozsudku (zo dňa 09. septembra 2021, č. k. 11Csr/1/2017 - 158) z dôvodu, že sa pri vyčíslení súdneho poplatku, ktorý uložil žalovanému zaplatiť dopustil zrejmej nesprávnosti, nakoľko správna výška súdneho poplatku je 331, 50 eur a nie 99, 50 eur.

3.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný v zákonnej lehote odvolanie z dôvodu, že v konaní došlo k vade uvedenej v ust. § 365 ods. 1 písm. f) C. s. p., súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a napokon k vade uvedenej v ust. § 365 ods. 1 písm. h) C. s. p., rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uviedol, že dňa 25. 08. 2014 ako veriteľ uzavrel s dlžníkom Zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. 306001950, na základe ktorej mu bol poskytnutý úver vo výške 3. 500 eur s tým, že si individuálne dohodol podmienky Zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a s odbornou starostlivosťou, ktorú vykonal na základe vyplnenia formuláru o overení klienta, boli dojednané podmienky poskytnutia úveru a k tomu dohodnutá výška úveru na základe posúdenej bonity klienta, keď výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov je jasne uvedená priamo na prednej strane zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a preto nemožno hovoriť o absencii výšky, počtu a termínu splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Poukázal na skutočnosť, že dlžník sa zmluvou o spotrebiteľskom úvere zaviazal k úhrade jednej splátky vo výške 5. 776 eur s termínom splatnosti dňa 25. 04. 2015 s tým, že Rozhodcovská zmluva spĺňa všetky náležitosti podľa platných právnych predpisov v čase jej uzatvorenia (§ 53 ods. 4 písm. r/ zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, platného v čase uzatvorenia zmluvy o úvere je neprijateľnou podmienkou dojednanie, ktoré umožňuje, aby bol spor medzi stranami riešený v rozhodcovskom konaní bez splnenia podmienok ustanovených osobitným zákonom). Uviedol, že je nepochybné, že dohodnutá rozhodcovská zmluva je tzv. nevýhradnou rozhodcovskou zmluvou, nakoľko umožňuje každej zmluvnej strane domáhať sa ochrany svojich práv buď prostredníctvom rozhodcovského konania alebo súdneho konania a už iba z tohto pohľadu rozhodcovská zmluva od neho nevyžaduje, aby spory so žalovaným riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Poukázal na článok II Rozhodcovskej zmluvy, z ktorého jasne vyplýva, že nie je daná výlučnosť rozhodcovského súdu, a žalobca sa mal možnosť v prípade nespokojnosti obrátiť na všeobecný súd (rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota zo dňa 24. 09. 2015, sp. zn. 14C/214/2014, rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/107/2015 zo dňa 28. 02. 2016, rozsudok Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 12Cb/114/2014 - 104 zo dňa 16. 03. 201 /správne číslo konania, nesprávne uvedený rok vydania rozhodnutia, pozn. odvolacieho súdu). Žalovaný vo svojom odvolaní ďalej poukázal na odbornú literatúru zaoberajúcu sa rozhodcovskou doložkou (Magál, M. - Kubina, P.: Rozhodcovské doložky v spotrebiteľských zmluvách, Justičná revue, 2008, č. 4, s. 616 a nasl.), z ktorej vyplýva, že žalobca má kedykoľvek právo sa slobodne rozhodnúť, na ktorom orgáne uplatní svoje právo. Uviedol, že ak obe strany rozhodcovskú doložku v znení o výbere rozhodcu podpísali, svojím podpisom vyslovili súhlas s prerokovaním sporu pred rozhodcom ustanoveným už v rozhodcovskej doložke/zmluve s tým, že sporová strana mohla už pri podpise rozhodcovskej doložky alebo zmluvy vysloviť nesúhlas s osobou uvedeného rozhodcu a mala možnosť navrhnúť na rozhodovanie iného rozhodcu, ak však bola rozhodcovská doložka alebo zmluva jasne a určite formulovaná aj s uvedením

mena rozhodcu a podpísaná zástupcami oboch strán, každá z nich mala možnosť vzniesť námietky voči uvedenej osobe rozhodcu, a preto nedošlo k porušeniu zásady rovnosti v rozhodcovskom konaní pri menovaní osoby rozhodcu, lebo druhá strana sa rozhodla slobodne doložku podpísať doložky a mala možnosť vyjadriť nesúhlas s jeho menovaním, a ak by mal predsa len dlžník, v tomto konaní žalobca pochybnosti o stanovenou rozhodcovi a domnieval sa, že ide o sudcu, ktorý rozhoduje zaujato a nespravodlivo, mohol podať námietku predpojatosti, pričom urobiť tak mohol v žalobnej odpovedi, nakoľko v každom a jednom prípade je zasielaná výzva na žalobnú odpoveď. Poukázal na to, že otázkou rozhodcovskej zmluvy bola aj dohoda o spôsobe rozhodcovského konania, či sa uskutoční formou ústneho pojednávania, alebo bude mať formu písomného konania s tým, že zmluvné strany si síce dohodli písomné konanie, čo však nevyklúčovalo aby sa konanie uskutočnilo ústnou formou, ak o to jedna zo strán požiada, avšak takáto žiadosť, ani námietky voči forme konania podaná nebola. Žalovaný odmietol akékoľvek argumenty žalobcu, ktoré majú evokovať stav, že rozhodcovská zmluva nebola individuálne dojednaná, nakoľko rozhodcovská zmluva nie je uzatváraná vždy, keď v prípade predmetnej zmluvy ide o individuálne dojednanú podmienku, v prípade ktorej nemôže ísť o podmienku neprijateľnú v zmysle naznačovanom žalobcom, pričom z dôvodu existencie samostatného dokumentu má dlžník/klient (v tomto prípade žalobca) na výber, či sa rozhodcovského konania zúčastní, alebo nie. Uviedol, že je navyše logické, že pokiaľ by zo strany spotrebiteľa došlo po uzavretí zmluvy k jej porušeniu, t. j. k jeho protiprávnemu konaniu, bude to práve dodávateľ, ktorý bude nútený obrátiť sa so žiadosťou o právnu ochranu na príslušný orgán, a to buď na základe voľby medzi rozhodcovským a súdnym konaním, alebo priamo na súd (pretože vo vzťahu k nemu nebude uzavretá rozhodcovská doložka) alebo priamo na rozhodcovský orgán (pretože vo vzťahu k nemu bude rozhodcovská doložka výhradná), keď následky tohto procesného kroku už upravuje príslušné procesné právo, a nie rozhodcovská zmluva. Poukázal na to, že podľa ustanovenia § 19 ZoRK podanie žaloby na rozhodcovský súd má rovnaké právne účinky, ako keby bola žaloba podaná na súd, pričom po začatí rozhodcovského konania nemožno v tej istej veci konať a rozhodovať na súde alebo pred iným rozhodcovským súdom, nakoľko to znamená prekážku litispendencie pre akékoľvek ďalšie žaloby v tej istej veci, a to aj v obrátenom procesnom postavení s tým, že podľa § 106 ods. 3 O. s. p., ak sa rozhodcovské konanie začalo skôr, než došlo k súdnemu konaniu, preruší súd konanie o neexistencii, neplatnosti alebo zániku zmluvy až do doby, než sa v rozhodcovskom konaní rozhodne o právomoci alebo vo veci samej, pričom takýmto záverom nie je navyše vôbec dotknuté právne postavenie spotrebiteľa, ktorý má predsa možnosť obrátiť sa skôr ako dodávateľ na všeobecný súd s nárokom z titulu porušenia jeho (napr. spotrebiteľských) práv alebo má možnosť sa brániť v rozhodcovskom konaní. Namietol, že platnosť právneho úkonu navyše treba hodnotiť v čase jeho uzavretia a bez hypotetického zvažovania okolností, ktoré môžu, ale nemusia nastať po jeho uzavretí, nakoľko dôležité je to, či zmluva v čase jej uzavretia sama osebe umožňuje alebo neumožňuje spotrebiteľovi uskutočniť voľbu medzi súdom alebo alternatívnym riešením sporu, keďže nie je vôbec dôležité, čo sa môže stať v budúcnosti. Zdôraznil, že rozhodcovská zmluva bola uzavretá platne, v zmysle platných právnych predpisov (v čase uzavretia rozhodcovskej zmluvy) a nemožno mať teda žiadne pochybnosti o jej legitímnosti a skonštatoval, že prípustnosť rozhodcovského konania vyplýva aj z právnej úpravy týkajúcej sa spotrebiteľských úverov s tým, že možnosť mimosúdneho riešenia sporov zo zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru (avšak popiera, že by sa v danom prípade jednalo o spotrebiteľa a o spotrebiteľský úver v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch) vyplýva jednoznačne z ustanovení pôvodného Zákona o spotrebiteľských úveroch (zákon č. 258/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov), ako aj aktuálne účinného Zákona o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (zákon č. 129/2010 Z. z. v znení zákona č. 394/2011 Z. z.), ktoré jednoznačne umožňujú mimosúdne riešenie sporov zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere, pričom rovnaký záver vyplýva aj zo znenia aktuálne účinnej smernice č. 2005/48/ES o spotrebiteľskom úvere (čl. 24 ods. 1), ktorá zaväzuje členské štáty zabezpečiť primeraný a účinný postup na urovanie spotrebiteľských sporov, ktoré sa dotýkajú zmluvy o úvere. Žalovaný vo svojom odvolaní ďalej uviedol, že platné a účinné ustanovenia týkajúce sa spotrebiteľských úverov sú vo vzťahu k právnej úprave spotrebiteľských zmlúv v Občianskom zákonníku (aj keď ani táto zásadne rozhodcovské konanie nezakazuje) nielen lex specialis, ale aj lex posterior, a teda jednoznačne majú prednosť pri aplikácii s tým, že prípustnosť rozhodcovského konania v spotrebiteľských sporoch vyplýva jednoznačne aj z odporúčania Komisie č. 98/257/ES o zásadách použiteľných na orgány zodpovedné za mimosúdne riešenie spotrebiteľských sporov, ale aj zo súdnej judikatúry a odbornej literatúry. Poukázal na to, že zásadná prípustnosť rozhodcovskej doložky v spotrebiteľských sporoch bola priznaná rozsudkom Vrchného súdu v Olomouci zo dňa 02. marca 2011, sp. zn. 12 Cmo 13/2010, pričom tento súd výslovne uviedol, že existencia rozhodnutia ESD č. C-168/05 vo veci Elisa Maria Mostaza Claro proti Centro Móvil Milenium SL. v zmysle jeho bodov č. 36-39 nestanovuje povinnosť národného súdu prehlásiť rozhodcovskú doložku z

úradnej moci za neplatnú a vyvodíť z toho ďalšie dôsledky, keď prípustnosť rozhodcovských doložiek v spotrebiteľských sporoch bola v podobe odmietnutia vecného prieskumu rozhodcovských rozsudkov potvrdená o. i. aj rozsudkom Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 30. októbra 2009, sp. zn. 33 Cdo 2675/2007, ako aj rozsudkom Krajského súdu v Hradci Králové zo dňa 01. marca 2011, sp. zn. 19Co 481/2010 publikovaného na www.profipravo.cz <<http://www.profipravo.cz>>., rozsudkom Najvyššieho súdu ČR zo dňa 29. júna 2010, sp. zn. 23 Cdo 1201/2009 bolo popri pripustení rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskom spore uvedené, že rozhodcovská doložka bola písaná dobre čitateľným písmom a spotrebiteľ dobre vedel, že text, ktorý podpisuje, obsahuje rozhodcovskú doložku, ako aj to, že aj ochrana spotrebiteľa má svoje medze a v žiadnom prípade ju nemožno ponímať ako obranu jeho ľahkomyselnosti a nezodpovednosti. Uviedol, že prípustnosť rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskom spore potvrdil Najvyšší súd ČR aj svojim uznesením zo dňa 28. apríla 2010, sp. zn. 23 Cdo 4895/2010.

4.

Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že navrhuje napadnutý rozsudok potvrdiť s tým, že argumenty a citované súdne rozhodnutia v podanom odvolaní považuje za účelovo použité bez súvisu s prejednávanou vecou v snahe odvieť pozornosť od skutočností, na ktorých je žaloba podaná. Poukázal na to, že žalobu nepodal iba z dôvodu neplatného uzatvorenia rozhodcovskej doložky, ale aj z dôvodu, že rozhodcovský súd nesprávne vyhodnotil uvádzané tvrdenia (dôkazy), rozhodol v rozpore s ustanoveniami o všeobecných záväzných predpisov na ochranu práv spotrebiteľa, a toto porušenie mohlo mať vplyv na výsledok sporu, nakoľko rozhodcovský rozsudok ho zaväzuje na plnenie, ktorého povaha odporuje dobrým mravom a zároveň vychádza z nesprávneho posúdenia veci.

5.

Žalovaný, ktorému bolo vyjadrenie žalobcu k jeho odvolaniu doručené dňa 21. 04. 2022, sa k nemu nevyjadril.

6.

Odvolací súd preskúmal vec viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania podľa § 379 a § 378 ods. 1 C. s. p. (zák. č. 160/2015 Z. z. účinný od 01. 07. 2016, Civilný sporový poriadok), túto prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keďže nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval to dôležitý verejný záujem a rozsudok verejne vyhlásil dňa 29. júla 2022 podľa § 378 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 3 C. s. p., pričom o termíne verejného vyhlásenia rozsudku boli strany sporu a právny zástupca žalobcu, upovedomení zákonným spôsobom.

7.

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, pretože je vecne správny, nakoľko súd prvej inštancie vo veci riadne zistil skutkový stav, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností z hľadiska posúdenia opodstatnenosti žaloby, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 191 ods. 1 C. s. p.) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite a presvedčivo odôvodnil (§ 220 ods. 2 C. s. p.).

8.

K tvrdeniu žalovaného v podanom odvolaní, že rozhodnutie súdu prvej inštancie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo, ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo, ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. V posudzovanej veci s odvolaním sa na obsah už uvedeného odôvodnenia, odvolací súd považuje skutkové zistenia súdu prvej inštancie za úplné a ich právne posúdenie súdom prvej inštancie za správne.

10.

Predmetom odvolacieho konania je posúdenie vecnej a právnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým vyhovel žalobe žalobcu domáhajúceho sa zrušenia rozhodcovského rozsudku vydaného Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri Asociácii pre arbitráž, zo dňa 07. 08. 2017 pod spisovou značkou SRSAspA 15810/16, keď došiel k záveru, že Rozhodcovská zmluva uzavretá medzi stranami sporu dňa 25. 08. 2014 je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a preto neplatnou, z dôvodu ktorého nemal rozhodcovský súd právomoc vec prejednať a rozhodnúť rozsudkom, ktorého zrušenia sa žalobca v konaní domáhal.

11.

Zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní vo svojej siedmej časti v § 40 ods. 1 uvádza dôvody, pre ktoré môže účastník rozhodcovského konania žalobou, podanou na príslušnom súde, sa domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku. Žalobca v žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku ako dôvody uviedol: a) rozhodcovský súd nesprávne vyhodnotil uvádzané tvrdenia, b) rozhodcovský súd rozhodol v rozpore s ustanoveniami všeobecne záväzných predpisov na ochranu práv spotrebiteľa a toto porušenie mohlo mať vplyv na výsledok sporu, c) rozhodcovský rozsudok zaväzuje žalobcu na plnenie, ktorého povaha odporuje dobrým mravom, d) rozhodcovský rozsudok vychádza z nesprávneho posúdenia veci, t. j. domáhal sa zrušenia rozhodcovského rozsudku pre neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 40 ods. 1 písm. c/).

12.

Súd prvej inštancie preto v konaní postupoval procesne správne, keď prioritne právne posudzoval právomoc rozhodcovského súdu rozhodovať na základe Rozhodcovskej zmluvy zo dňa 25. 08. 2014, keďže iba platná rozhodcovská zmluva môže založiť právomoc rozhodcovského súdu na jej základe určitú vec prejednať a rozhodnúť, nakoľko absolútna neplatnosť právneho úkonu má za následok, akoby právny úkon nebol nikdy uzavretý.

13.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku, že rozhodcovskú doložku, ktorá bola uzavretá a podpísaná v ten istý deň ako Zmluva o spotrebiteľskom úvere Č.. XXXXXXXXXX, F. je možné považovať za individuálne dojednanú zmluvnú podmienku, a keďže ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku, je neplatná a spôsobuje nedostatok právomoci rozhodcovského súdu a materiálnu nevykonateľnosť rozsudku vydaného v rozhodcovskom konaní. Súd prvej inštancie zároveň správne v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na ustanovenia Občianskeho zákonníka obsahujúce právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv, podal charakteristiku základných znakov spotrebiteľských zmlúv, postavenia spotrebiteľa a vysvetlil, kedy možno zmluvnú podmienku považovať za individuálne dojednanú.

14.

Odvolací súd súhlasí s názorom prezentovaným v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého, dojednaná rozhodcovská doložka uvedená v rozhodcovskej zmluve predstavuje neprijateľnú a neplatnú zmluvnú podmienku v zmysle ust. § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka, a nakoľko bola rozhodcovská zmluva uzatvorená ešte pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní účinného od 01. 01. 2015, súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní správne posudzoval platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účinného do 31. decembra 2014. Zmluvná podmienka, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom a tým aj podkladom pre vykonávanie exekúcie. Ak je spotrebiteľ nútený podrobiť sa v zmysle rozhodcovskej doložky rozhodnutiu vopred veriteľom vo formulári predtlačenej zmluvy určeného rozhodcovského súdu (resp. v tomto prípade súdov), nemožno hovoriť o individuálne dojednanej podmienke spotrebiteľskej zmluvy. Je nutné zdôrazniť, že individuálnosť vyjednaní nie je závislou od

fyzického oddelenia časti dojednaní od iných, ale v preukázanej možnosti spotrebiteľa ovplyvniť znenie formulárovej zmluvy, predkladanej mu dodávateľom.

15.

Odvolačný súd považuje za potrebné poukázať napr. na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo 9/2012 zo dňa 16. januára 2013, z odôvodnenia ktorého vyplýva, že rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán, pričom slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá - ktorá voľba konkrétne znamená. Občiansky zákonník v ustanovení § 53 ods. 2 za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia nepovažuje také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. V prípade nepreukázania opaku zo strany dodávateľa zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané (§ 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Predpokladom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je teda stav, ak zmluvné podmienky v rozhodcovskej zmluve boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah, čo je daný prípad.

16.

Vzhľadom na uvedené, súd prvej inštancie jednoznačne správne vyhodnotil predmetnú Rozhodcovskú zmluvu ako zmluvu formulárovú nachádzajúcu sa na vopred pripravenej samostatnej listine a podpísanú oboma zmluvnými stranami, pričom z týchto skutočností jednoznačne nevyplýva, že ide o samostatnú zmluvu. Je nesporné, že predmetnú zmluvu podpísal žalobca spolu so zmluvou o úvere v ten istý deň ako viacero spolu súvisiacich dokumentov, pričom uvedenie rozhodcovskej zmluvy na samostatný papier malo za účel obhádzanie zákonnej úpravy ochrany spotrebiteľa a nie individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky. Napriek tomu, že rozhodcovská doložka je uvedená na samostatnom tlačive ako rozhodcovská zmluva, ide len o zmluvné dojednanie tvoriace súčasť úverovej zmluvy, ktorá má formulárový charakter, a ktorej obsah spotrebiteľ nemohol ovplyvniť, preto ju v zmysle § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemožno považovať za individuálne dojednanú. Dôkazné bremeno na preukázanie toho, že rozhodcovská zmluva bola medzi stranami dojednaná individuálne spočívalo na strane dodávateľa, pričom žalovaný súdu prvej inštancie nepredložil žiadne dôkazy na preukázanie opaku, a preto v napádanom rozhodnutí správne posúdil, že zmluva nebola dojednaná individuálne.

17.

Odvolačný súd sa síce stotožnil s argumentáciou žalovaného v podanom odvolaní, že rozhodcovská doložka je tzv. nevýhradnou rozhodcovskou doložkou, ktorá dáva na výber žalujúcej strane medzi všeobecným a rozhodcovským súdom, avšak v konečnom dôsledku bol výber súdu na žalovanom, nakoľko dlžník bol povinný podrobiť sa rozhodcovskému konaniu, ak ho žalovaný vyvolá, a preto možnosť voľby dlžníka - spotrebiteľa je len iluzórna a reálne mu tento výber neumožňuje. Z podstaty úverovej zmluvy a právneho vzťahu ňou založeného totiž vyplýva, že subjektom, na podnet ktorého začne konanie o zaplatenie dlžnej sumy, bude dodávateľ a teda na ňom bude aj voľba medzi všeobecným alebo rozhodcovským súdom. Súčasťou konštantnej a relevantnej rozhodovacej praxe súdov (judikatúry) je i záver, podľa ktorého možnosť iniciovania sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj spotrebiteľom treba považovať za skôr teoretickú (keďže tu spektrum potenciálnych požiadaviek spotrebiteľa nesplnených druhou stranou zmluvného vzťahu je zjavne veľmi obmedzené, pričom do takéhoto spektra samozrejme nemôže patriť žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku predpokladajúca prvotnú voľbu prejednávania a takto i rozhodnutia sporu rozhodcom).

18.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku, odvolací súd dodáva, že Rozhodcovská doložka nebola, napriek jej formulácii, skutočne alternatívnou. Značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spôsobuje už to, ak spotrebiteľovi jeho zmluvný partner prakticky nanúti podrobenie sa právomoci rozhodcu v dôsledku výberu (medzi viacerými do úvahy prichádzajúcimi spôsobmi riešenia sporu) vykonaného takouto silnejšou stranou spotrebiteľského vzťahu. Túto nerovnováhu nie je spôsobilé eliminovať ustanovenie, ktoré prakticky rovnocennú možnosť

výberu poskytuje spotrebiteľovi, avšak len pre prípad záujmu jeho samotného viesť spor (teda len v tom prípade, ak sa spotrebiteľ rozhodne sám stať žalobcom a niečo od svojho zmluvného partnera požadovať). Veriteľ podaním návrhu v rozhodcovskom konaní uskutočnil výber predpokladaný v dojednanej zmluve. Dôsledkom takto uzavretej rozhodcovskej zmluvy je, že spotrebiteľ v skutočnosti ešte pred vznikom akéhokoľvek sporu stráca právo brániť sa voči nárokom veriteľa na riadnom súde v mieste svojho bydliska. Po tomto výbere už žalobca nemal faktickú možnosť podať návrh na začatie konania, resp. brániť sa pred všeobecným súdom, čím došlo k porušeniu Ústavou SR garantovaného práva každého na spravodlivý proces pred nezávislým a nestranným súdom. Logickým dôsledkom vyššie uvedených dôvodov bola predmetná rozhodcovská doložka správne posúdená ako neprijateľná zmluvná podmienka v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvorenia zmluvy, pretože spôsobila značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. S poukazom na neplatnosť rozhodcovskej doložky nemal rozhodcovský súd vôbec právomoc rozhodovať danú vec, preto predmetný rozhodcovský rozsudok je nutné považovať za nulitný právny akt.

19.

Odvolací súd so zreteľom na neplatnú rozhodcovskú doložku nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími námietkami žalovaného, nakoľko judikatúra súdov vrátane Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porovnaj rozsudok Georgiadis proti Grécku zo dňa 29. 05. 1997, sťažnosť č. 21522/93 Zb. rozsudkov a rozhodnutí 1997-III, rozsudok Hygginsová a ďalší proti Francúzku zo dňa 19. 02. 1998, sťažnosť č. 20124/92 Zb. rozsudkov a rozhodnutí 1998-I, uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 03. 07. 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03), avšak vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na relevantný argument (Luis Toria c. Španielsko zo dňa 09. 12. 1994, séria A č. 303-A S.12 § 29, Hiro Balany c. Španielsko zo dňa 09. 12. 1994, séria A č. 303-b, Georgiadis c. Grécko z 29. 05. 1997), kritéria, ktoré súd prvej inštancie rešpektoval.

20.

Odvolací súd sa zo všetkých uvedených dôvodov v celom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku, spĺňajúcim všetky požiadavky ust. § 220 ods. 2 C. s. p., v ktorom sa správne a presvedčivo argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením veci, a preto prvoinštančný súd rozsudok ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 C. s. p.

21.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 262 ods. 2 C. s. p. tak, že žalobcovi úspešnému v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov konania v plnej výške s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

22.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 veta druhá C. s. p. v spojení s § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 C. s. p.).

(1) Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

(2) Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

(1) Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

(2) Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

(1) Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C. s. p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 C. s. p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 C. s. p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C. s. p.).